

УДК 2

UDZIAŁ W MISTERIUM PASCHALNYM POPRZEZ EGZORCYZM

Folaron Małgorzata,

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie
(m. Warszawa, Polska)

Liturgia egzorcyzmów jest uobecnieniem misterium życia Chrystusa, który jako Słowo Wcielone (por. J 1, 1-14) przychodzi, aby człowieka udręczonego i cierpiącego

wyrwać z więzów złego ducha mocą swojej śmierci i zmartwychwstania (por. Mk 1, 21b-28; Łk 11, 14-23) [1, nr 51, 78, 80]. W obrzędach tych dokonuje się nie tylko Pascha Chrystusa, ale także Pascha każdego człowieka zanurzonego w tajemnicy Syna Bożego oraz Pascha całego Kościoła, który błaga Pana o wyzwolenie i przejście ze śmierci do życia.

Misterium paschalne staje się udziałem niemowląt i katechumenów, na co wskazują modlitwy egzorcyzmów chrzcielnych [2, nr 49, 221]. Uwolnienie od grzechu pierworodnego mocą Męki i Zmartwychwstania Chrystusa, nawrócenie serca na wzór Samarytanki (por. J 4, 1-26), uzdrowienie wzroku duchowego jak u niewidomego od urodzenia (por. J 9) oraz doświadczenie wskrzeszenia, którego figurą jest Łazarz (por. J 11), są symbolami Paschy dokonującej się w życiu zdążających do sakramentów paschalnych [3, nr 164, 171, 178, 379, 383, 387].

Misterium paschalne wyznacza także sposób egzystencji osoby opętanej przez szatana, która doświadcza tajemnicy przejścia od odręczenia, przez egzorcyzm ku dziękczynieniu i życiu w Chrystusie. Pascha człowieka nie kończy się wraz z uwolnieniem z mocy złego ducha, lecz trwa i objawia się w codziennym naśladowaniu Chrystusa przez podjęcie krzyża i zgodę na „utratę życia” (por. Mt 10, 37n.; Mk 8, 34-9, 1; Łk 9, 23-24) [4, s. 59-60]. W tajemnicach tych uczestniczy i towarzyszy człowiekowi Kościół, który nie tylko celebrować misterium paschalne, ale sam je przeżywa, przechodząc ze śmierci do życia w swojej ziemskiej wędrówce [5, s. 100]. Wszyscy ludzie uwolnieni z mocy ciemności przez sakramenty chrześcijańskiego wtajemniczenia razem z Chrystusem umarli, razem z Nim zostali pogrzebani i zmartwychwstali, otrzymując Ducha przybrania za synów i odprawiają z całym ludem Bożym pamiątkę Śmierci i Zmartwychwstania Pańskiego [6, nr 1]. W sposób szczególny droga ta, staje się udziałem egzorcysty i towarzyszących opętanemu osobom. Oni również doświadczenia w swoim życiu duchowym łaski przejścia, którego wymownym znakiem, obok więzi z Chrystusem, jest duchowe uczestnictwo w cierpieniach i upokorzeniach jakich często doznają w wyniku działania szatana [7, 269-270]. Dzieło misterium paschalnego przekracza w ten sposób granice liturgii i staje się fundamentem i kryterium inspiracji wszelkiego życia duchowego, moralnego i wyborów, jakie podejmuje człowiek wierzący, jak również życia duchowego całej społeczności chrześcijańskiej [8, s. 13].

Do udziału w misterium paschalnym Chrystusa jest zaproszony każdy ochrzczony. Przypominają o tym *invocationes* zamieszczone w drugiej części *Dodatków* jako modlitwy do prywatnego użytku, stanowiące proklamację Paschy Chrystusa, przez którą przyszła radość dla całego świata. W rubrykach odnajdujemy zachętę, aby w miejscach, w których jest wzmianka o Krzyżu, wierny się przeżegnał [9, s. 905]. W ten sposób Kościół pragnie przypominać, że życie każdego chrześcijanina jest naśladowaniem misterium paschalnego samego Chrystusa oraz nieustanną walką przeciwko szatanowi, a wykonywany gest wyznaniem wiary [10, s. 238-239]. Biblia nazywa człowieka przechodniem, „gościem i pielgrzymem na tej ziemi” (por. Hbr 11, 13), szukającym „lepszego ojczyzny”, spełnienia i tożsamości (por. Hbr 11, 16). Stan ziemskiego bytowania jest więc stanem przejściowym, stanem paschalnym, w którym człowiek nosi w sobie zaczątki i pierwsze dary przyszłej Paschy. On sam jest istotą paschalną, której wartość stanowi stopień zbliżania się do Chrystusa i podążania drogą Jego misterium paschalnego (por. KDK 41) [11, s. 59].

Misterium paschalne jest centralnym tematem teologicznym liturgii egzorcystycznych, które Kościół celebrował, ponieważ wierzy, że Chrystus poprzez tajemnicę swej Męki i Zmartwychwstania uświęcił „cały” wszechświat. W duchologiach i rytach egzorcystycznych objawia się anamneza Paschy Jezusa, który także „dziś” ogłasza swoje zwycięstwo paschalne nad szatanem [12, s. 718]. Egzorcystyczne ukazują również Paschę człowieka i Paschę Kościoła, który jest powołany do nieustannego naśladowania misterium Syna Bożego, czyli przechodzenia ze śmierci do życia w Chrystusie, z grzechu do stanu łaski, ze stanu łaski do pełni doskonałości, a przez świętość do pełni zjednoczenia z Bogiem w wieczności. Wydarzenie paschalne dokonane jednorazowo na linii czasu, zostało przez Wniebowstąpienie Chrystusa wyniesione do wieczności, stając się w ten sposób w czasie Kościoła wydarzeniem ponadczasowym i eschatycznym, Kościół i człowiek celebrować Paschę Jezusa „dzisiaj” i mając w niej swoje uczestnictwo, zdążają ku pełni misterium paschalnego w wieczności. Jak zauważa W. Nowak, kolejną Pascha Pana to Paruzja, kiedy cała ludzkość zostanie wprowadzona na wieczną liturgię zbawionych [13, s. 18]. Egzorcystycznym jest więc anamnezą i celebracją misterium paschalnego Chrystusa, które ma swoje etapy realizacji aż do pełni: Pascha stworzenia, Pascha wyzwolenia, Pascha przejścia ze śmierci do życia, Pascha wprowadzenia w wieczność [14, s. 18].

Literatura

1. DESQ – *Rituale Romanum ex decreto Sacrosancti Oecumenici Concilii Vaticani II instauratum auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatum. De exorcismis et supplicationibus quibusdam*, Editio typica, Typis Polyglottis Vaticanis 1999, nr 51; 78; 80.
2. OBA – *Decretum Generale. Ordo Baptismi adultorum in varios gradus distribuitur, per quo catechumeni, progrediente instructione, usque ad Baptismi perducuntur. Normae pro usu huius Ordinis*, AAS 54(1962) nr 49; 221.
3. OICA – *Rituale Romanum ex decreto Sacrosancti Oecumenici Concilii Vaticani II instauratum auctoritate Pauli PP. VI promulgatum. Ordo initiationis christianae adultorum*, Editio typica, Typis Polyglottis Vaticanis 1972 nr 164; 171; 178; 379; 383; 387.
4. Por. Hryniewicz W., *Pascha Chrystusa w dziejach człowieka i wszechświata. Zarys chrześcijańskiej teologii paschalnej*, t. 3, Lublin 1993, s. 59-60.
5. Por. Corbon J., *Liturgia – źródło wody życia*, tłum. z franc. A. Foltaińska, Poznań 2005, s. 100.
6. OCHWD – *Obrzędy chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych dostosowane do zwyczajów diecezji polskich*, Katowice 1988 nr 1.
7. Por. Kocańda B., *Posługa kapłana – egzorcysty. Duchowość, tożsamość, praktyka*, Kraków 2004, s. 269-270; M. A. Fontelle, *Egzorcyzm w nauczaniu i posłudze Kościoła katolickiego*, tłum. z franc. J. Jędraszek, Katowice-Ząbki 2004, s. 89-93.
8. Nowak W., *Wprowadzenie*, w: *Misterium paschalne celebrowane w liturgii sakramentów. Wprowadzenia teologiczno-pastoralne*, opr. Tenże, Olsztyn 2001, s. 13.
9. DESQ, *Appendices II, 7c*; Por. A. M. Triacca, *La preghiera della Chiesa nell'esorcismo "maggiore"*. *Temi teologico-liturgici*, RiL 87(2000), s. 905.
10. Por. Vagaggini C., *Theologie der Liturgie*, Einsiedeln-Zürich-Köln 1959, s. 238-239.
11. Por. Hryniewicz W., *Pascha Chrystusa w dziejach człowieka i wszechświata. Zarys chrześcijańskiej teologii paschalnej*, t. 3, Lublin 1993, s. 59.
12. Por. Triacca A. M., *Esorcismo*, w: *Liturgia*, ed. D. Sartore, A. M. Triacca, C. Cibien, Milano 2001, s. 718.
13. Nowak W., *Wprowadzenie*, dz. cyt. s. 18.
14. Por. Tamże.